

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Hogyedévre	4 "
Helyben hához hozva:	
Egész évre	20 kor.
Hogyedévre	5 "
Videkre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Hogyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
ünnepek utáni napok kivételével.

Ezerköttségi és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

Asszerkesztőség kódratok visszaadása
vagy megőrsésére nem vállalunk.

Előzetesek és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

A bihariak nagy napja.

A lokálpatriótizmus alig van az országban máshol valahol annyira kifejlődve, mint Biharban. Nem hiába nevezzük e jókora darab földet egy kis nagyzással Biharországnak, mintha legalább is valami külön országrész lennénk, úgy érezzük magunkat s ennek az érzelmünknek minden kínálkozó alkalommal kifejezést is adunk.

Most igazán ritka szép alkalom kínálkozott e lokálpatriótizmus nyilvánulására. Ugyanis Biharban egyik kiváló fia, egy évtizeden át e vármegyének érdemteljes főispánja: *Beöthy László*, ritka szép pályafutásán saját erejéből oda emelkedett, ahová csak kevesen juthatnak el s ahol nagy szolgálatot tehet az országnak és szűkebb patriájának. Hivatalból tanácsosa lett a királynak, tagja a királyi kormányának.

Volt főispánját, mint kereskedelmi minisztert ment ma köszönteni a fővárosba Biharvármegyének nagy deputációja.

E köszöntés őszinte szívből jött, egyetért avval minden vérbeli bihari ember pártkülönbség nélkül s olyan impozáns keretek közt ment végbe, hogy a miniszter személyén kívül ez a körül-

mény is országos jelleget kölcsönzött a bihariak ünnepének.

Az ünnepség részleteiről tudósításunk a következő:

Biharvármegye százakra menő küldöttsége jelent meg ma délután 5 órakor a kereskedelemügyi miniszterium fogadótermében, hogy *Beöthy László* kereskedelemügyi miniszternek átnyujtsa Biharvármegye üdvözlő iratát, miniszterre történt kinevezetése alkalmából. A küldöttség, melynek már hosszú kocsis sorban való felvonulása nagy feltűnést keltett a főváros utcáin a nagy fogadótermet zsúfolásig megtöltötte. Egész Biharvármegye intelligenciája, a lakosság minden rétege képviselve volt a fényes küldöttségben. A küldöttség *Fráter Barna* alispán vezetésével járt a miniszter elé, melynek sorában ott voltak: *Tisza Kálmán* gr., *Telegdy József*, *Zattureczky István*, *Ertsey Péter*, *Hoványi Géza*, *Márkus László*, *Várady Zsigmond*, *Bölonyi József*, *Rednik Gábor*, *Miskolczy Imre* orsz. képviselők, *Fetser Antal* püspök, *Miskolczy Ferenc* főispán, *Miskolczy Jenő*, *Karácsonyi János* akadémiai tag, *Szunyogh Szabolcs* a nemzeti munkapárt elnöke, *Móricz Pál* cs. és kir. kamarás, *Baranyi Odón* volt képviselő, *Prathy Miklós*, *Szabó Loránt*, *Gara Sándor*, farsikái *Schwarz Ferenc*, *Fráter Imre*, *Balászházy Iván*, *Cifra Kálmán*, *Bérczy Imre*, *Kovácsnay Marcel*, *Jezerniczky Dénes*, *Szabadhegyi Géza* és Bihar-

megye előkelő társadalmának még számos tagja. Percenkig tartó lelkes éljenzés taps fogadta a terembe lépő *Beöthy László* kereskedelemügyi minisztert, kihez a küldöttség nevében *Fráter Barna* alispán e szavakat intézte:

Nagyméltóságú Miniszter!
Kegyelmes urunk!

Biharvármegye küldöttsége jelent most meg nagyméltóságod előtt, hogy a vármegye üdvözlő iratát kereskedelemügyi miniszterre történt kinevezetése alkalmából átadja (Eljenzés.) *Kegyelmes uram!* Azt hiszem felesleges mondanom, hiszen ismeri érzelmeinket kegyelmes uram, hogy bennünket ide nem a szokás, nem a forma, hanem az a határtalan tisztelet és igaz szeretet hozott (Elénk helyeslés, lelkes éljenzés és taps), melyet Biharvármegye közönsége nagyméltóságod iránt érez (Elénk éljenzés). Mert hiszen nekünk volt szerencsénk legközvetlenebbül érezni nagyméltóságod nemes szíve melegét (Ugy van!) és minékünk volt alkalmunk megismerni nagyméltóságod tudását és munkaerejét (Ugy van! Ugy van!), Es éppen azért, mert megismertük ezt, ránk nézve a királyi kegy nem volt meglepetés (Ugy van!) Örvendtünk neki, mert abban az igaz érdem elismerését láttuk. (Ugy van!) Nagyméltóságod volt a mi büszkeségünk és most dicsőségünk! (Ugy van! Lelkes éljenzés). Es most, midőn a vármegye üdvözlő iratát átadom Nagyméltóságodnak az a kéréssem, hogy azt a jóindulatot és azt az igazságszeretetet tartsa meg továbbra is számunkra és kérjük a Mindenhatót, hogy adjon tudásához fizikai erőt (Elénk éljen-

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

Hogyan ünnepelnek a tüdőbetegek?

Józsefszanatórium, 1912. jan. 2.

Kedves Szerkesztő Ur!

Ismét lakója lettem annak a nagy jótékony fészeknek, amelyet magylelkű emberbarátok raktak nemcs szívének sugálatára hallgatva azzal a szép reménnyel, hogy édes hazánk nagyszámú tüdőbetegeinek legalább egy részét visszaadhatják az életnek.

Ebben a sanatóriumnak nevezett, különben kedves fészekben ért a szent karácsony ünnep és a vig Szilveszter-est.

Megkísértem szomorú szóval, de mint az egy jól nevelt »Baci«-hoz illik, vig kedélyvel leírni, hogy ünnepelünk és mulatunk mi tüdőbetegek távol a kedves otthontól, távol azoktól, akik szívünkhöz nőttek. Mert bizony nagyon megkülönböztetik a mi szigorú orvosaink is az ünnepet a rendes hétköznapról.

Brrr... az a hétköznap! Egyik vizit a másik után, kopogtatják, hallóztatják a mellünket, hátunkat, (egyik másik mellkas belső zenélése vetekedik egy-egy török zenekarral) vízkúra reggel, vízkúra este, lefekvéskor pedig

vizes lepedő. Kell-e még több nedvesség? Napközben ráadásul a csendes kura szabad levegőn akár fu, akár fagy. Három-négy órán keresztül egy kis ártatlan sunogás egymásközti sícs megengedve. Aztán ott lóg azonkívül állandóan előtünk a Szani törvény 14. §-a, amely szigorúan tiltja minden időben a férfi betegekkel való beszélgetést. Hát kell ennél nagyobb és kegyetlenebb büntetés a tüdő elhanyagolásáért annak az 52 leánynak és fiatal asszonynak? (Szegény kis Tilda de sokszor is kikap, hogy nem tudja respektálni azt a 14-ik paragrafust.

Hanem az ünnep, különösen a szent Karácsony és a Szilveszter-est, az más. Ekkor nincs szigor, nem beszél senki betegségről, tüdőelváltozásról, hurutról, meg bacillusról, sőt még azt a kis élénkpiros pontot sem akarjuk észrevenni a zsebkendőnkön, amely egy halk köhintéstől jutott oda.

Amikor vigadói, amikor a kedves otthon feladni kell, mindennek szépnek és kedvesnek kell lenni a tüdőbeteg körül.

Merészlettem a szent estén egy percre hazagondolni.

Rögtön mellettem termett egynehány kedves női fej s kergette gondolataimat és vigasztalt édesen, ahogy közös sorsban, közös szenvedésben élők tudják egymást vigasztalni.

Egy tolokodó könyvrep letörése után aztán már vígan siettünk együtt a nagy ebédlőbe, hisz ott vár bennünket a kis Jézus, akinek megjelenésére, vizasztalására nekünk oly nagy szükségünk van.

Tessék végigélni ezt a felvonulást! — 52 nő és 72 férfi, mind töről metszett »baci«. Fiatal üde arcok, ünnepi köntös, mintha mindenki nyilvános estélyre készült volna.

Hej, az a 14. §. legalább csak most ne léteznék. A hatalmas karácsonyfát, amelyet talán azonnál tövestől hoztak be az erdőnkől és amely annyiban különbözik az otthonitól, hogy az nem férne be a szobánkba, no meg aztán nem is oly tökéletes a felszerelése, mert nincs rajta sip, dob, katona, sőt egyetlen baba sem — áhitattal vennék körül, de ebben megakadályoz a Szani fiatal tisztviselője: *Kendrella Kálmán* lelkiatya, aki belekezd ünnepi beszédébe. Bár arca kipirult, mint bármelyik jóltáplált tüdőbetegé, nem »Baci« ő, legfeljebb gégeje egy kissé »affektált« s ép ez okból halkán kezd beszélni a szeretetről, a szeretet ünnepéről. A kipirulás oka pedig — Tilda és én észrevettük — az a kis virgács volt, amelyet beszéde közben nagy szeretettel megsuhogtatott azok részére, akik esetleg a 14-ik és következő paragrafusok ellen vé ettek.

Utána a karácsonya elé állt a szani szép

Weiszlovits Adolf és Fia

cég „Concordia Entreprise des Pompes Funébres“ Eiső nagyvárad temetkezési vállalatával és márvány művek gyárával Rákóczi-ut 13. sz. a. épült házába (a régi Apolló épülettel szemben) ÁTKÖLTÖZÖTT.

Az 1858. év óta fennálló vállalat jóakaratu pártfogását és támogatását új otthonában is kéri kiváló tisztelettel **Weiszlovits Lajos!**

zés), hogy szeretett családjának és egész Bihar-vármegyének öröme s a hazának javára sokáig éljen. (Percekig tartó, tomboló éljenzés- és taps.)

Beöthy László válasza.

Beöthy László kereskedelemügyi miniszter a tomboló lelkesedés megnyilvánulásának csillapultával így válaszolt:

Tekintetes Alispán ur! Tekintetes vármegyei küldöttség! Kedves barátaim!

Őszintén bevallom, hogy bizonyos el nem palástolható megilletődéssel látom itteni szíves megjelenéseket és egyenesen meg vagyok hatva, mikor megköszönöm lekötözött figyelmeteket, hogy szívesek voltatok lengem, ilyen szép számmal felkeresni és szívesek voltatok nekem személyesen adni át Bihar-vármegye kedves üzenetét, melyet hozzám, kineveztetésem alkalmából intézni szíves volt. De, azt hiszem, mikor azokkal állunk szemtől-szembe, akikhez bennünket az ifjúkor kedves emlékein, az igazi őszinte barátság erős kötelekein kívül, még a hála érzése is fűz (Ugy van!), semmi sem természetesebb, mint, hogy bennünk ezek az érzések támadnak fel. Már pedig én nektek hálaival tartozom, hálaival tartozom nem csak azért a jóindulatért, az abból fakadó elnézésért és biztató támogatásért, melylyel engem, egész eddigi közpályámon kísérni mindig szívesek voltatok, de hálaival tartozom különösen azokért az elvekkért, melyeket én a ti körötökben szívtam magamba, amelyeket nagyrabecsültem én eddig is, de, melyeket egész értékükben csak azóta tudok igazán méltányolni, mióta ezt a szép, de nagy felelősséggel járó állást betöltöm. Ott, a ti körötökben tanultam én meg mindennekfelett becsülni a munkát, ezt a legértékesebb adományt, melyet gyarló ember teremtményétől kaphatott. Ezt a nagy hatalmat, amely az embert egyenesen urrá teszi az egész nagy természet felett (Elénk tetszés és éljenzés.) és amelyre talán sehol annyira szükség nincs, mint éppen minálunk, mert napról-napra jobban erősödik meg bennem a meggyőződés, hogy ha mi fejlődni, lépést tartani, sőt tovább megyek, ha mint állam és nemzet fennmaradni

akarunk: mindez egyenesen attól van feltételezve, hogy mennyire tudjuk megszokni a munkát. (Igaz! Ugy van!) Mennyire tudjuk megszeretni a munkát és mennyire tudjuk kulturális és anyagi téren saját előnyünkre és értékünkre érvényesíteni. (Ugy van! Helyeslés.) Töltekek tanultam meg továbbá a közérdeket helyezni mincienek felé. A közérdeket, mely szerintem nem üres tartalom nélküli elvont fogalom, hanem élő valóság (Elénk helyeslés) és mint ilyen foglalhatja az összes jogosult egyéni magánérdekeket. (Igaz! Ugy van!) És éppen ezért a közérdeket az szolgálja legjobban és legigazabban, aki e jogosult magánérdekeket minél nagyobb mértékben segíti elő az őket megillető érvényesítésre. (Igaz! Ugy van!) E tekintetben csak egyetlen kivételt ismerek: magának annak egyéni érdekét, aké a közérdek kiszolgálására vállalkozott, mert ennek egyéni érdeke kell hogy közérdekkel szemben háttérbe szoruljon. Ennek az egyéni érdeke csak mások érdekében élhet tovább; ennek egyedüli törekvése az kell hogy legyen, hogy saját érdeke mások érdekeinek kielégítésében találja meg saját kielégítését. (Elénk tetszés és éljenzés.)

Es végül töltekek tanultam meg szó nemes értelmében vett hazaszeretetet. Azt a hazaszeretetet, mely a hazát a haza polgáraiban szereti; kinek szívéhez egyformán közel áll minden különbség nélkül a hazának minden egyes fia. (Elénk éljenzés) ki ott akar segíteni, hol arra legnagyobb szükség van, oda siet maga segítségével, hol ezzel legnagyobb körnek tehet szolgálatot.

Ezeket az elveket, mint biztos alapot óhajtanám én felépíteni itteni további működésemet, (Elénk tetszés és éljenzés) mert nekem itt e helyen az a feladatom, hogy első sorban azoknak érdekeit igyekezzem istápolni, kik itt ebben a hazában munkálkodni akarnak (Elénk éljenzés), kik saját munkájuk által akarják nagygyá, hatalmassá és erőssé tenni ezt a nemzetet (Zajos éljenzés). És én azt szeretném, hogy ezeknek az embereknek egyéni jogosult magánérdekeik kielégítésével szolgálhassam a közérdeket (Elénk tetszés és éljenzés.)

Azt szeretném, hogy azzal mutassam ki hazaszeretetemet, hogy e hazának minden egyes fia teljes bizalommal fordulhasson hozzám és tudja meg azt, hogy ha az ő érdeke jogosult és az ő érdeke másoknak, a köznek érdekeivel összeütközésben nem áll nálam egész biztosan támogatásra találhat. (Elénk éljenzés.)

Hogy vajjon fog-e ez sikerülni vagy nem, azt csak a jó Isten tudja, de talán egy biztató sugárt nektek, kik sorsom iránt mindig annyira érdeklődtek, nyújthatok és ez az, hogy ha bivatásért való meleg lelkesedés, kötelesség komoly felfogása és a munkában lankadást nem ismerő kitartás képesek a szekernek némi zálogául szolgálni akkor talán én is remélhetem, hogy én is adhatok hozzá egy darabka követ hazánk közgazdasági megerősödésének olyan elsőrendű fontosságú épületehez. (Elénk éljenzés.)

Es most már kedves uraim, bucsut veszek tőletek, de engedjétek meg, hogy bucsuzásul egy őszinte kérést intézzek hozzátok (Halljuk! Halljuk!). Es ez az, hogy odalent magatoknál egy kis helyet tartsatok meg számomra továbbra is (Elénk éljenzés) ha másutt nem lehet, szívetekben! (Lelkes felkiáltások: mindenhol) Mert azt hiszem azt az egyet joggal kérhetem tőletek, hogy szeressetek engem továbbra is (Lelkes éljenzés), mert nagyon jól tudjátok, hogy én is mennyire szeretlek benneteket. (Lelkes éljenzés.) Még egyszer köszönöm szíves megjelenéseket és köszönetemet adjátok át Bihar-vármegye közönségének! (Riadó éljenzés és taps.)

A miniszter ezután a küldöttség tagjaival kedélyes társalgásba merült.

A Régészeti egyesület a miniszter előtt.

A vármegyei küldöttség távoztával külön fogadta a Nagyváradon székelő Bihar-vármegyei régészeti egyesület küldöttségét, melyet Karácsonyi János vezetett élje. Karácsonyi János kanonok az egyesület alelnöke megköszönte a miniszternek, hogy az egyesület elnökségét mostani óriási elfoglaltsága mellett is továbbra is megtartja. A miniszter szíves hangon mondott köszönetet a küldöttségnek tisztelgésért és ígérte,

szökéje: Kanizsai Adél és az ő saját kis okos fejecskéjéből összeállított gyönyörű beszédben üdvözölte az orvosi kart s bacitársai nevében hálaosan köszönte meg főleg az orvosi karnak, de a Tüdőbaj ellen védekező egyesületnek azt a szeretet, amelylyel minket, tüdőbetegeket ápolnak és védelmeznék . . .

A gyöngéd sirást és mély gondolatokat tartalmazó beszédben összpontosult minden, ami szép és nemes egy női lélekben van. Nem csoda, ha szeretett igazgatónk: dr. Gesztli József valóban meghatva válaszolt és köszönte az egyesület, valamint az orvosi kar nevében az elismerést.

Mikor kedves igazgatónk szólásra felállott, és mindig jószágot tükröző szeméit betegein végigjáratta, bizony azokban a szemekben is ragyogott egy egy kisöklönyi köny, hiszen becézett kis leánykája betegágyától jött, akit nagy láza miatt magára hagyni nem lett volna szabad, de eljött közbénk, hogy vigasztalja nagy gyermekeit, kitartásra buzdítsa őket és reményt nyújtson mindegyiknek a gyógyuláshoz. Gyönyör volt e három beszédet végighallgatni.

U yacsak karácsony szent estjén hosszú táviratban üdvözölték a betegek az intézet nemeslelkű alapítóját: Lukács Györgyöt, aki szívélves, meleg szavakkal köszönte meg e figyelmet.

Amikor az ebédől az élveztől kipirult arcu betegsereg kivonult, gondoskodtak a

nők a szegény ágybanfekvő betegeknek is egy kis örömet szerezni. Nehány perc s előkerül egy csinos kis tenyőfa, feltárlanak a ruhaszekrények ajtai s előkerül a gondosan rejtetett hazai csemege, cukor, alma, narancs, sőt itt-ott disz is akad s pillanatok alatt kész a ragyogó kis karácsonyfa.

A szani régi, bizalmas szolgája: Duka bácsi kezébe veszi a megrakott fát s indul tában kezdő mély rekedt hangon, de igaz benső áhitattal: »Mennyből az a gyál . . . s a sok női hang folytatja: »lejött hozzátok . . . Megható szép befejezése a szent estnek.

A szent Karácsony első napján este ismét megnyiták a nagy ebédlő szárnyas ajtai. Vigan vannak ott bent a betegek, a szívből fakadó, gondtalan kacaj egy pillanatra sem szűnik. Kabarét rendezett a betegsereg, maguk közül válogatná ki a szereplőket: Várady Pista a konferencier, aki kénytelen egy pár órára betegségét elfeledni s a pár nappal elől hazulról hozott kimerültséget leküzdeni, mert e szerepre a közkívánság kényszerítette őt.

E kényszer szerepében sikeresen állotta meg helyét, humoros ötleteivel állandó derűségben tartotta hálás hallgatóságát, úgy, hogy kezdem büszke lenni a nagyváradiakra. Kivüle szerepelt több szép és kedves leány-boci. Volt monológ, dialóg, szavalat, kacagtató kupé és zongorajáték.

Névtelen nem nevezem meg a szereplőket,

mert nem célok nekik hizelegni, de mert nem is találom helyénvalónak, hogy eláruljam egyuttal betegségüket is. Talán így — elnem árulva — szebbnek álmodhatják a jövőt.

Ünnep másodnapján mozi rendezett egy élelmes »baci«. Itt is láthatjuk vetített képeken Svájcot, a Karstokat, stb., de azért százszor szívesebben élvezném én a nváradí Kath. Körkedi kedves előadásait; — bár annyira ünnepeitünk és vigadtunk, hogy az ünnepi héttöbbi napjai is teljes ünnepi hangulatban repültek el tőlünk.

Befejezésül a Szilveszter esti ünnepély nagy lakomával zárta be az ünnepeket. Jószívú és figyelmes igazgatónk pompás vacsorával, teával, süteménnyel kedveskedett évről betegeink azzal az őszinte kívánsággal, hogy az ünnepek zaja és kedves mulatsága hosszú években keresztül kedves emlékek maradjon meg minden egyes betegnél. Tehát hosszú évekig nem gyűr le bennünket a kór! Adja Isten, ugy legyen.

Csak hogy már újra benne vagyunk a vizes és száraz kurázásban, kopogtatásokban! Hát valóban vége az ünnepeknek?

Kedves Szerkesztő Urnak, az én kedvenc »Tiszántul« om minden munkatársának és olvasójának szívből kívánok boldog új esztendő!

Karakas Gizella.

hogyan az egyesület működése iránt ezentúl is a legnagyobb érdeklődéssel fog viselkedni.

Tisza István távirata.

Tisza István gróf Gesztről a következő táviratot intézte a miniszterhez:

Nagyon sajnálom, hogy mai üdvözlésben személyesen részt nem vehetek, barátságom egész melegével veletek vagyok. Tisza István.

A küldöttségi tagok a minisztertől a Hungáriába vonultak, ahol nagyszabású bankett volt.

A bankett.

A bankett este fél 10 órakor kezdődött, melyen 250-en voltak jelen. A miniszterek közül jelen voltak: *Beöthy* László kereskedelmi miniszter, *Serényi* Béla gróf, *Hazai* Samu és *Szekely* Ferenc; továbbá: Biharvármegye országgyűlési képviselői majdnem teljes számban.

A harmadik fogás után *Szunyogh* Szabolcs, a biharvármegyei munkapárt elnöke szólalt fel és beszédében a kormányt és politikáját dicsérte. Azt mondja, hogy nagyon jól esik lelkiének, hogy hő érzelmei kifejezésére alkalmat nyilott. Örövend azon is, hogy a kormány megegyezik a pártokkal, az obstrukciót ha nem is leszerelte, de legalább egyelőre az ország fontos érdekeit szóhoz engedte jutni. Eltepte ezután *Beöthy* Lászlót. (Élénk éljenzés.)

Ezután *Szekely* Ferenc igazságügyi miniszter szólalt fel, megköszönte a kormány nevében *Szunyogh* felszólalását, majd rá tér arra, hogy *Tisza* István gróf támogatása nélkül ilyen szép sikert nem ért volna el a kormány. Éltette ő is *Beöthy*-t. Egyben örömet fejezte ki azon, hogy olyan illusztris egyén, mint *Beöthy*, tagja lehet a kormánynak. *Beöthy*-re emeli poharát. (Élénk éljenzés és taps.)

A társaság *Berkes* Béla muzsikája mellett a késő éjjeli órákig maradt együtt.

Beöthy László köszönete Biharvármegyének.

Míg *Beöthy* László kereskedelmi minisztert Biharvármegye közönsége nagyszabású küldöttség élén üdvözölte tegnap Budapesten, addig a miniszter igen meleghangú leiratot küldött a megyének. A leirat a vármegyének ama feliratára érkezett, melyet *Beöthy* László különböző bizottsági tagsági helyekről való lemondása tárgyában küldött a vármegyének.

A meleghangú leirat a márciusi közgyűlésen kerül tárgyalás alá.

A leirat szövegét egész terjedelmében alább adjuk:

Biharvármegye közönségének!

A törvényhatósági bizottság múlt évi december hó 20-án és folytatva tartott rendes évi közgyűlésen 1545/17—192/911. sz. a. hozott határozata alapján volt szíves abból az alkalomból, hogy kereskedelmi miniszterré történt kinevezetésem következtében a törvényhatóságtól nyert bizottsági tagságokról lemondtam, jegyzőkönyvi köszönetét nyilvánítani és ezen határozatát ugyanazon szám alatt közölni.

A megye közönségének jelzett alkalomból személyem iránt tanúsított figyelmes megemlékezése őszinte örömmre szolgált, miért is indítva érzem magam arra, hogy a jóleső figyelemért a megye közönségének hálás köszönetemet tolmácsoljam.

Legyen szabad ezen alkalomból ismételtén is kifejezést adni ama törekvésemnek, miszerint igyekezni fogok a vármegye közönségét ezentúl is élénken figyelemmel, úgy meleg érdeklődés-

sel kísérni és mindenkor őszinte örömet fogok találni abban, ha hivatalos hatáskörömben Biharvármegye közérdekeit előmozdíthatom.

Budapest, 1912. január 1.

Beöthy László, s. k.

Nagyvárad december hónapban.

A közigazgatási bizottság ülése.

Nagyvárad város közigazgatási bizottsága tegnap délután tartotta rendes havi ülését a városházán. A tanácskozás rövid volt, mert csak néhány utadó ügy és gyógyköltés megfizetése elleni felelősség volt kitérve tárgyalásra.

Hlatky Endre főispán, elnöke alatt *Bordé* Ferenc főjegyző, dr. *Thury* László v. főügyész, *Papp* Miklós min. tanácsos, kir. pénzügyigazgató, *Vasady* Lajos kir. tanfelügyelő, *Baróthy* Pál kir. ügyész, *May* Sándor kir. főmérnök, dr. *Mayer* László v. főorvos, dr. *Istvánffy* István v. árvászéki elnök, *Kellner* István kir. főállatorvos, *Rádl* Odön, dr. *Adorján* Emil, *Miskolc* Barna dr. *Mihelly* Lajos, dr. *Moskovits* József, *Sulyok* István, *Heringh* Sándor aljegyző.

Az ülés megnyitása után a polgármester havi jelentését olvasták fel, amelyből közöljük a következőket:

A közegészségügyi állapot december hónapban minden tekintetben kedvező volt, mert a születések száma jóval meghaladta a halálozások számát és a fertőző betegségek is általában csökkentek, csupán a difteritis mutat jelentéktelen és nem veszedelmes jellegű szaporulatot.

A járványkórházban 31 beteg ápolatott s ebből meghalt egy. A gyermekkórházban ápolás alatt volt 25 fekvő és 243 bejáró beteg.

Született 81 fiú, 68 leány, összesen 149 gyermek. Elhalt 65 férfi, 58 nő, összesen 123 egyén. Városrészenként elhalt: Ujvároson 25, Olasziban 21, Váralja-Velencén 25, a kórházakban 52. Szegénybeteg 375 gyógykezelettet az orsz. betegápolási alap terhére. Gyermekvédelemben részesült 452 gyermek.

A közbiztonsági állapot normális volt. Lopás 128, sikkasztás 12, jogtalan elcsapítás 4, csalás 10, vagyonrongálás 13, hamis pénz kiadása 3, magánlaksértés 1, okirathamítás 2, zsarolás 1 és testi sértés 38 esetben volt bejelentve.

Letartóztatva volt 45 egyén, akik közül eltilontoltatott 21. Kihágási feljelentés 400 esetben tétetett.

Külföldre szóló utlevél kilenc adatott ki.

A közadók december havi bevételi eredménye nem volt kedvező, mert 18870 kor. 40 fillérrel kevesebb kincstári adó folyt be, mint 1910 december hónapban. Az egész évi eredmény ellenben igen kedvező, mert az elmúlt évben 325,068 koronával több kincstári adó folyt be, mint az 1910. évben.

December hónapban 25 iparigazolvány adatott ki s megszűnt 12 iparüzlet.

A jelentést tudomásul vették.

A kir. tanfelügyelő bejelentette, hogy a községi polgári fiúiskolánál megüresedett rajztanári állásra *Örvös* Károly lett szabályszerűen megválasztva. A választást jóváhagyták.

A községi iskolák jövő évi költségvetését vita nélkül elfogadták és megerősítették.

Apróbb ügyek letárgyalása után véget ért az ülés.

Szünet a politikában.

Budapest, jan. 4.

(Saj. tud.) Héderváry miniszterelnök magának tartotta fenn minden nagyobb politikai ügy intézéseit. A miniszterelnök felgyógyulásáig szünet lesz a politikában.

Sorozások Biharvármegyében.

Az idén megtartandó sorozások programját a katonai és polgári hatóságok most állították össze és küldték meg az érdekelteknak.

A kimutatások szerint a sorozások március és április hónapban zajlanak le az egész megyében.

A sorozások sorrendje a következő:

Magyarcséke április 12, 13, 15, 16.

Elesd április 18, 19, 20, 22, 23.

Nagyvárad április 25, 26, 27, 29, 30.

Tenke március 1, 2, 3, 4.

Bél március 10, 12.

Szalárd március 15, 16, 17.

Belényes március 19, 20, 22, 23, 24, 25.

Vaskó március 29, 30.

Sárréti járás március 6, 7.

Berettyóújfalú március 11, 12, 13.

Központi járás március 15, 16, 18, 19, 20.

Biharkeresztes március 22, 23, 26.

Nagyszalonta március 28, 29, 30, ápr. 1, 2.

Cséffa április 4, 9, 10.

Az első sorozó bizottság katonai elnöke: *Melcher* Richárd lesz, aki mellé segédtsztül *Szűcs* Károly főhadnagy van beosztva. A második sorozó bizottságba még a katonai elnök nincs kiküldve. A fenti 37-ik gyalogezredhez tartozó községeken kívül a debreceni 39 ik gyalogezred szintén március és áprilisban tartja meg a sorozásokat az illetékes járások területein.

Derecskén március 19, 20, 21.

Margitán április 16, 17, 18.

Szekelyhid április 22, 23, 24, 25.

Ermihályfalva április 27, 29, 30.

E négy járásban *Kovács* Lajos alezredes lesz a katonai elnök, aki mellé *Gondos* Gyula kapitány van beosztva.

A polgári elnöki tiszteket a törvény szerint az alispánnak kellene betöltenie, azonban az alispán egy-két járásban fog megjelenni és megbizottaival képviselteti magát.

FLEGMAN

uj áruházát
megnyitotta,

melynek megtekintésére a
n. é. közönséget tisztelettel meghívja.

13 K 50

13 K 50

Urak figyelmébe!

„THE ROOSEWELT SCHOE”

férfi box fűzős, gombos, rendes vagy amerikai alakban

kitűnő minőségű

Goodyear welt készítés

13 korona 50 fillér

kapható. — Egyedüli raktár

REICHARD áruháza

ezégnél.

13 K 50

13 K 50

Magyar keresztények, tömörüljete!

Vajjon nem késett már el ez a felszólítás?

Ugy látjuk, az utolsó 30 év alatt Magyarországon mérföldes léptekkel haladt előre hódító útján az az irányzat, melynek célja a magyar cimereből kitorolni a kettős keresztet az apostoli magyar koronáról letörni a keresztet. Egyre leplezetlenebbül és vakmerőbben lép a nyilvánosság elé az a törekvés, mely lassankint mindenünnen kiszorítja a keresztény és hazafias elvet s helyébe internacionalista radiklizmust és anarchiát akar ültetni.

Es ezt a romboló munkát a sajtó kezdte meg. A sajtót kerítették először hatalmukba a keresztény Magyarország ellenségei, onnan forgatják ki ezt az országot ezer éves sarkaiból.

Türjük ezt tovább is összedugott kezekkel? Azt hisszük, éppen a tizenkettedik órában kezd végre a keresztény közönség fölébredni és valahára erélyesen felszólalni: nem lehet tovább tűrni, ha szégyenletesen elpusztulni nem akarunk!

A szó után következék a tett s az első lépést ott kell megtennünk, ahol ellenségeink: a sajtó terén.

Magyarország nem lesz addig újra a keresztény magyarság országa, míg sajtója nem lesz keresztény; keresztény sajtóról pedig addig nem lehet beszélni, míg a keresztény közönség a rossz, a kereszténygyalázó sajtót támogatja.

Magyar keresztények, ha tömörülni akartok, ehhez az első lépés, hogy csak keresztény lapot járassatok!

A Tiszántúl a keresztény Magyarország ideálját tüzte hadi zászlajára; mikor előfizetési felhívást bocsátunk ki, e tiszta, ősi lobogó alatt vezényelünk sorakozóra.

Kérjük az előfizetések megújítását, kérjük lapunk hathatós terjesztését. Ahány új előfizetőt szerez valaki lapunknak, annyi új tűzhelyhez viszi be a keresztény Magyarország diadalmasan előrehaladó gondolatát.

A TISZÁNTÚL

szerkesztősége és kiadóhivatala.

A Tiszántúl előfizetési árai a következők:

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre . . . . . 16 kor.
Negyedévre . . . . . 4 »

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . . . 20 kor.
Negyedévre . . . . . 5 »

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . . . 24 kor.
Negyedévre . . . . . 6 »

Az olaszok veresége.

Konstantinápoly, jan. 4.

(Saját tudósítónktól.) Derna mellett az olaszok megtámadták a törököket, akik azonban 4 órai véres tusa után visszaverték a támadókat. Az olaszok veresége 300 halott.

Nagyvárad virilisei.

Az 1912. évben.

Az 1912. érvényes legtöbb egyenes állami adót fizetők, Nagyvárad törvényhatósági virilis tagjainak névjegyzékét a januári közgyűlésen terjesztik be a törvényhatósági bizottság elé, tudomásvétel céljából.

Ezek szerint, tekintettel arra, hogy Ullmann Sándor, dr. Hoványi Géza, Frankó Endre, dr. Adorján Emil és dr. Hoványi Gyula, miután választott jogon a törvényhatósági bizottságnak tagjai és virilis jogaikról lemondottak, gróf Széchényi Miklós pedig Biharvármegye törvényhatóságának tagja, a törvényhatóságnak virilis jogon 1912. évre tagjai lettek:

Veiszlovits Emil, Veiszlovits Gyula, dr. Moskovits József, Moskovits Miksa, Oláh Ferenc, dr. Popper Akos, dr. Várady Odón, dr. Kenéz-Kurländer Ede, Diósi Lajos, Grósz Sándor, dr. Löblé László, Reisinger József, dr. Friedländer Sámuel, dr. Adorján Armin, Bogár Sándor, Rimanóczy Kálmár, Breider Armin, Fábry József, dr. Bleyer Endre, dr. Moskovits Miklós, dr. Munk Béla, Incze Lipót, dr. Weimann Jenő, Hlatky Endre, Moskovits Adolf, Deutsch K. Ignác, ifj. Moskovits Mór, Moskovits Miksa, Farkas József, ifj. Ullmann Izidor, dr. Bárdos Imre, Guttmann József, Löwinger József, Moskovits Farkas, Juszt Károly, dr. Várnai Ferenc, Rádi Odón, Weinberger Lajos, dr. Sebő Mihály, Rimanóczy Béla, Aufrecht Mór, Huzella Gyula, Salamon Benedek, Róthbart Ede, Ternyei Antal, Oláry Gyula, dr. Perczel Adolf, dr. Mihályi Lajos, Miskolczy Barnabás, Rosenberg Izso, Kiss Károly, Reudes Vilmos, Incze Lajos, Fleischacker Gyula, dr. Olasz Béla, Farkas Izidor, Fodor Izso, báró Szentkereszt Zsigmond, Harmathy Károly, Róthbart Bernát, id. Moskovits Mór, Medvigy Mihály.

Megemlítjük, hogy Rimanóczy Béla virilis jogosultsága ellen felebbezés adatott be s az jelenleg a közigazgatási bíróságnál van tárgyalás alatt. Amennyiben a közigazgatási bíróság Rimanóczy Bélát törölné, helyette Bröder Jenő jön be a virilisek közé.

UJDONSÁGOK.

* A miniszterelnök állapota.

Khuen-Héderváry Károly gróf állapotáról ma reggel a következő hivatalos orvosi jelentést adták ki:

— A miniszterelnök az éjszakát elég nyugodtan töltötte. A reggeli kötésváltáskor a seb záródott. A szem tájélatlan és izgalommentes. A közérzület teljesen jó. Hőmérséklet normális. Dr. Grósz Emil, dr. Lumniczer József.

Félhivatalosan jelentik, hogy a király megbízásából a kabinetiroda telefonon ma reggel ismét érdeklődött *Khuen* gróf miniszterelnök állapota iránt.

* **Uj egyetemi tanár.** A király dr. *Menyhárh* Gáspár kolozsvári ügyvédet és egyetemi tanárt a kolozsvári egyetemen az ausztriai magánjog tanszékére nyilvános rendes tanárrá nevezte ki.

* **A tüdőbetegek szanatóriumának építése.** Mint már közöltük, a nagyváradai tüdővész ellen védekező egyesület szanatórium építő bizottsága elhatározta, hogy a téli és nyári ápolásra alkalmas, 60 beteg befogadására szolgáló szanatórium építésére kiadják az árlejtést. *Felser* Antal felsz. püspök, az egyesület elnöke tegnap bejelentette Nagyvárad város tanácsának, hogy a szanatórium építését 1912. év tavaszán megkezdik. Tudomásul veszi az

egyesület, hogy az építkezés végrehajtására és ellenőrzésére alakítandó bizottságba a város képviselőjében *Köszeghy* József városi főmérnök küldetett ki s mivel a főmérnök éppen az építkezési bizottság tagja, e kettős minőségében a tanácsnak időről-időre szóbeli uton jelentéseket tesz az építkezésekről és az ezt megelőző közművek felállításának időszerű szükségleteiről.

* **Kinevezett tartalékos hadnagyok!** Királyi Ő Felsége *Bihari* Arpád 37. ezredbeli tartalékos zászlóst, *Széphegyi* Frigyes 101. ezredbeli tartalékos zászlóst, *Néuländer* Izidor tartalékos zászlóst, áthelyezve egyúttal a 101. gyalogezredhez, végül *Jankovich-Bésán* Endre tartalékos zászlóst a 7. huszárezredben, tartalékos hadnaggyá nevezte ki.

* **A kath. patronázs szini előadása.** Kedves, szép ünnepély lesz január 6-án, Vízkereszt napján a Szent-László menedékház Szaniszló-utcai épületének nagytermében. A »Katholikus Növédő-Egyesület« védeceivel *Téli rege* cím alatt szini előadást rendez. Az ünnepély délután 5 órakor kezdődik.

* **A dékáni rendszer a jogakadémian.** Dr. *Bozóky* Alajos udvari tanácsos, a nagyváradai jogakadémia igazgatójának nyugalomba vonulásával a mi jogakademiánk lett az első, ahol dékánatusi rendszer lép életbe. A jogakadémia tanári kara, mint néhány héttel ezelőtt megirtuk, megválasztotta első dékánját, dr. *Hoványi* Gyula jogtanár személyében. A választást törvényszerűleg felterjesztették a magyar királyi vallás- és közoktatásügyi minisztériumhoz, ahonnan újra megérkezett gróf *Zichy* János miniszter jóváhagyó megerősítése. Dr. *Hoványi* Gyula a jogakadémia első dékánja már átvette hivatalát és a most folyó 1911—12 tanév második félévében már az új rendszer szerint történnék a beiratások.

* **Betörők a vármegyeházán.** Mint egy két éve annak, hogy a vármegyeházán betörést követtek el és *Csula* Sándor házfelügyelőnek a padláson lévő nagyobb mennyiségű husneműjét lopták el. A vizsgálat akkor nem vezetett eredményre. Tegnap éjjel újra betörők jártak a megyeházán. Ezúttal a megyeházának főispáni padlásáról hatoltak be az alispáni padlásra és onnan a felhalmazzott elkobzott fegyverek közül az értékesebbeket ellopták. A lopásról a házfelügyelő azonnal jelentést tett a rendőrségnek, ahol megindították a vizsgálatot. A lopást a vizsgálat szerint a körülményekkel teljesen ismerős egyén követte el és nagyon valószínű, hogy pár nap alatt kézre is kerül a betörő.

* **Uj postaügynökség.** Biharvármegye *Biharszentjános* községében »Biharszentjános« elnevezéssel 1912. évi január hó 11-én postai ügynökség lép életbe, melynek kézbesítési köre Biharvármegye községeire és a közigazgatásilag hozzá tartozó *Csillagos* csárdára, *Gizella* majorra, *Klastrom* csöszházra és a *Szebeni* pusztára terjed ki.

* **Mibe kerül a népfürdő?** A nagyváradai népfürdő tervezetét tudvalevőleg nem hagyta jóvá a miniszter, mivel az teljesen a pozsonyi népfürdő tervei szerint készült, s a miniszter szerint, itt nem felel meg a célnak. A városi mérnöki hivatal tehát új tervet készített, amely azonban már háromszor oly nagy költségbe, több mint 200.000 koronába kerülne. A népfürdő jövedelmezőségére nézve a városi tanács véleményt kért a főszámvevőtől, aki tegnap terjesztette be jelentését. Mivel

sem szabályrendelet, sem a megkivánt és szükséges adatok nem állanak rendelkezésre, a főszámvevő még valószínű számítást sem tehet. Csupán arra alapítja számítását, hogy az új terv háromszor oly nagy összeget igényel, mint a régi. A terv keresztülvitelére 250,000 koronás kölcsönt kell a városnak felvenni, amelynek évi annuitása a mostani pénzügyviszonyok alapján, 11275 korona volna; ha ehhez hozzáveszi a dologi és személyi fenntartás költségeit évi 21,000 koronában, úgy körülbelül évi 32,000 korona költségre lehet számítani. Hogy ezzel szemben mennyi lesz a fedezet, ezt egyelőre, mikor semmi dji nincs megállapítva, megállapítani nem lehet. Ilye nagy költség mellett a fürdőhasználati díjakat oly magas összegben kell megállapítani, hogy illusziussá teszi az egész dolgot. Más alapot kell keresni, hogy ezt az intézményt megvalósíthassa a város.

* **Felrobbant dinamit** Tóth Péter és Flóra Vaszali mezőtelegi lakosok az élesdi mészégető vállalatnál tegnap mészkövet akartak robbantani. A két ember, hogy a dinamit hamarabb robbanjon fel a veszedelmes robbantó szert előbb megakarták melegíteni, e közben a dinamit felrobbant és a munkásoknak leszakította a kezét.

* **Két embert agyonütött egy fa.** Az erdőben a firtásnál egymásra történnek a halálosvégű szerencsétlenségek. Most ismét két munkás esett áldozatul a vigyázatlanságának. Mint tenkei tudósítónk jelenti, a bélrogozi román pap erdejében egy hatalmas fa kivágásával foglalkozott két munkás, Dágyó Vaszali és Krisztina György. Mikor a fa törzsét aláfűrészelték, nem voltak elég óvatosak és a hirtelen lebukó fa mindkettőjüket leütötte. Mire segítségükre siettek, mindkét ember halott volt.

* **A senkifia** Még októberben történt, hogy a székelyhídi piacon egy teljesen ruha nélküli gyermek ögyegett. A gyermek különös tolettjén kívül éktelen kiáltozásával vonta magára a járókelők figyelmét. Végre is a rendőr vette pártfogásába a gyermeket, akit a község-házára kísért. A gyermek nem tudott magáról semmiféle felvilágosítást sem adni s csak fáradságos kutatás után sikerült megállapítani, hogy a gyermek Nagykágyáról vetődött Székelyhídra. Az előjáróság gondozásba vette a gyermeket, akit Drimba Jánosnak hívnak. Egy ideig jól viselte magát a község gyermeke, azonban az utóbbi időben még a rendőröknek is nekimegy és csak nagy nehezen lehet védekezni támadásával szemben. Az előjáróság tegnap jelentést tett a dologról az alispánnak, akit kér, hogy a gyermeket hlyezzék el valamelyik menhelyben.

* **Villanyvilágítást kérnek.** A Pece bebojtózása folytán keletkezett új utca lakosai kérték a várost, hogy az új utcát villanyvilágítással lássa el a város. A város főmérnöke javasolja, hogy a Pece feletti új utcát sürgősen világítsa ki a város, mert már az utca be van építve s lakott hely.

* **Éjjeli látogatás.** Nagy Zsuzsanna Daru-u. 5. szám alatti lakos feljelentést tett a rendőrségen, hogy f. hó elsejére virradó éjjel míg ő nem volt otthon, valaki kifeszítette szobájának ablakát s az ablakon keresztül bemászott a lakásba s a szekrényben levő ruháknak ellopott. A rendőrség a tettest József Mihály 19 éves rovit multu csavargó napszamos személyében kinyomozta s mielőtt az alopott tárgyakat értékesítette volna letartóztatta.

* **Tűz.** Tegnap este 8 óra tájban a Rendes Vilmos téglagyár területén levő egyik deszkából épült fűskamara kigyuladt s mire a tűzoltóság kiérkezett, az teljesen leégett. A rendőrség a tűzkeletkezési okának kiderítésé végett a nyomozást folyamatba tette.

* **Eslünt.** Hercz László 11 éves iskolás f. hó 2 án délelőtt nagyapjának Goldmann Davidnak Szacsvai-u. 72. szám. alatti lakásról eltávozott s azóta vissza nem tért. Személyleírása: Termete nyulánk, arca hosszas, haja fekete, szeme fekete. A rendőrség körözi.

x **Itt a vadászat!!** Ha élvezettel akar vadászni, úgy fegyverét és patron szükségletét szerezzze be szakembernél, mert nem mindegy az, hogy csak puska vagy patron legyen, hanem fontos, hogy az jó és szakértő által legyen készítve, ne hagyjuk magunkat félrevezetni hangzatos hirdetésektől, mert rendszeren kézőn bánjuk csak meg, ha ilyeneknek felülünk. **Sauer-féle** fegyverek eredeti gyári árban árjegyzék szerint; továbbá a legelső rendű gyárosok fegyverei csak **LADÁNYI JÓZSEF** puskaművesnél kaphatók eredeti árban. M. kir. lőporáruda. Telephon 269. Nagyvárud Rákóczi-ut.,

x **Ujévi!!!** cukorka nagyvásár Aszódinál **Kossuth-utca.** Szaloncukrok, figurák, csilárok, díszek, ezer és ezer-féle édességek karácsonyfára nagyban és kicsinyben kaphatók lesznek. Nagyvárud, Sas-palota **Telefon 635.** és **Cukorka királynál** Kert-utca országos híru karácsonyi cukorka vásár egyedül csak Aszódinál.

x **Csinosan butorozott** szoba Fő-utcán kiadó. Bővebbet délután fél 2 és 2 óra között. **Széchenyi-tér 1. II—21. alatt.**

x **Szép** imakönyvek, ifjusági iratok, mesés könyvek, képeskönyvek, levélpapírok nagy választékban érkeztek **Benkő Arthur** könyv- és papirkereskedésének Rákóczi-ut 54. szám. **TELEFON 870.**

ÓVÁS.

Óvakodjunk a selejtes kézi munkáktól. Bóvli árut ne vegyen, mikor

ujat és szépet

nálam az elismert olcsó áron szerezhethet be.

TÁTRAY GUSZTÁV

Rákóczi-ut 4. sz. — Telefon 783.

Figyeljünk a cégre

Tisztelettel értesitem Nagyvárud város és Biharmegye nagyrdemü közönségét, hogy az **1792-ik évben alapított**

ékszer-, arany- és ezüstnemü üzletemet f. év január havában

teljesen **újjonnan berendezve** s a legkényesebb igényeknek megfelelő áruval felszerelve **nyitom meg a Bémer-téren**

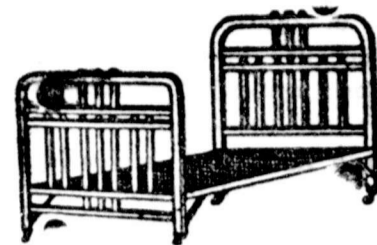
újjonnan épülő özv. Kolosváry Sándorné házában. — Jutányos árak, szolid kiszolgálás, óriási választék. — Kérve a nagyrdemü közönség nagybecsü pártfogását. — Tisztelettel:

Kolosváry Sándor,

ékszerész, arany- és ezüstműves.

Ideiglenes helyiség Rákóczi-ut 5. Veiszlovits-ház, az Orsolya zárda templomával szemben.

Vas és rézbutor

gyári rakitári

Szagrényagy 3 mafraccal 20 korona

Sodronybetét 10 korona

Rézkarmiss 4 korona

Gyermekagy 24 koronától feljebb, kapható

Kohn Adolf

vaskereskedőnél Nagyvárud, Kossuth-utca
10 sz. Telefon 636.

SZINHÁZ.

Heti műsor:

Péntek: Artatlan Zsuzsi.
Szombat délután: A madarász; este: Karenin Anna.

Vasárnap délután: Szerelen gyermeke; este: A lengyel menyecske (előszőr).

A január havi műsor.

Tegnap tartotta ülését a városházán Nagyvárud város szinügyi bizottsága, amelyre csupán a január havi műsor volt kitűzve.

Dr. **Mihelyi Lajos** alelnök elnököl s jelen voltak dr. **Moskovits József**, dr. **Olasz Béla**, dr. **Kurländer Ede**, **Juricskay Barna** és **Erdélyi Miklós** szinigazgató.

Elnök bemutatta a szinigazgató által január hónapra kitűzött darabok műsorát a következőkben:

Kis gróf, **Kegyelmes ur**, **Artatlan Zsuzsi**, **Karenin Anna**, **Lengyel menyecske** (új), **Szegegy ifju története**, **Troubadour**, **Rosz pénz nem vész el** (új, **Liptai Imre** darabja), **Tavasz**, **Nincs tovább** (új, **Földes Imre** darabja). **Leányvásár**; — délutáni előadások. **Peleskei notárius**, **Szerelen gyermeke**, **Madarász**, **Erdészleány**, **Kegyelmes ur**; ifjusági előadás: **Csikós**.

Olasz Béla büszke az igazgatóra, mert az új darabokat nagy áldozatkészséggel állítja ki, de olykor-olykor egyes régi jó darabok előadását szeretné, pl. **Olthon**, **Marion**, **Vasgyáros**, **Dolovay** nábob leánya, **Egyenlőség**, **Titok**, **Bizanc**, **Folt**, amely tisztit, **Lout**, **Lili**, **Bocaccio**, **Királyfogás**, **Casanova**, **Három testőr** stb.

Dr. **Kurländer Ede** nem osztja ezt, mert az igazgatónak kötelessége az új darabokat szinrehozni s azokat a régi darabokért nem mellőzheti. Hogy **Lout**-ot, **Casanovát** stb. előadja, nem is kívánja, mert ha piheat darabokat, akkor inkább újakat adjon.

Erdélyi Miklós nehéz kérdésnek tartja ezt, mert sokaknak meg nem kell a régi darab. Azt elismeri, hogy jelenleg az énekes személyzet kissé gyenge, de mindent elkövet, hogy jövőre kitűnő énekes személyzete legyen.

A műsort elfogadták.

Ünnepi előadások. Holnap, **Vizkereszt-napján** két előadást tart a szinház. Délután fél helyárák mellett a **»Madarász«** kerüli előadásra. Este **E. Kovács Mariska** estéje lesz. **»Karenin Anna«** címszerepét játssza el, híres alakítását, amely a szezonban első fellépése lesz. — Vasárnap délután az új **Bataille** dráma, a **»Szerelen gyermeke«** megy fél hely-

árakkal, este pedig az Artatlan Zsuzsi zene-szerzőjének új operettjét, a »Leogyel menyecské«-t mutatják be. Az operett premiérje zajos sikerűnek ígérkezik. Az ünnepi előadásokra jegyek már ma válthatók.

Artatlan Zsuzsi. A szezon legnagyobb slágerei, az »Artatlan Zsuzsi«-t ismétlik meg ma este a színházban. A pompás operett fokozódó sikerrel halad a jubileum felé, a közönség folyton megtölti a színházat, valahányszor az Artatlan Zsuzsi megy. Így lesz ez ma is.

Z E N E.

A holnapi hangverseny. Mióta nyilvánosságra jutott a szombat esti hangverseny részletes és véglegesen megállapított műsora, még sokszorosan fokozódott az az érdeklődés, ami K. Durigó Iona és Nedbál Oszkár vendégszereplése iránt megnyilatkozott. A két művész világhírű neve már maga is páratlanul nagy vonzerővel bír, a hangverseny egyéb művészi érdekességei is nagy érdeklődést váltottak ki a közönségtől, de a műsor egyszerűen megbabonázta a közönséget s ma már nincs egyetlen zeneértő, vagy zenekedvelő, aki elmulasztaná ezt a ritka műelőzetet égerő estét. Beethoven, Schubert, Brahms, Liszt klasszikus remekait intevevénálják a művészek, Nedbál Oszkár, mint komponista is bemutatkozik egy romantikus zeneművével, K. Durigó Iona pedig a világírtek nagy alkotásai mellett megszólaltatja a magyar műdal néhány legértékesebb remekét: Tarnay, Dienzl és Kálmán szerzeményeit. Ez a műsor maga is párját ritkítja s ha ezeket a zenedarabokat egy olyan íkváló kettős hozza el hozzánk, mint K. Durigó Iona és Nedbál Oszkár, akkor igazán el lehet mondani, hogy olyan hangverseny még nagyon kevés volt, mint amilyen a szombat esti lesz. A hangversenyre még csak néhány jobb jegyet lehet kapni Vidor Manó útleletében.

TÁVIRATOK.

A miniszterelnök állapota.

Budapest, jan. 4.

(Saját tudósítónktól.) A király ma kétszer érdeklődött Héderváry egészségügyi állapota után. Az uralkodó rendeletileg hagyta meg, hogy naponta kétszer tegyenek jelentést Héderváry felől.

Fegyencek lázadása.

Páris, jan. 4.

A klermonti fegyházban 300 fegyenc föllázadt. A fegyencek összezúztak mindent és a csendőröknek valóságos harcot kellett vívniok, hogy a rendet helyreállítsák. Több fegyenc és néhány csendőr megsebesült.

Bolgár bandák garázdálkodása.

Konstantinápoly, jan. 4.

Monasztirból jelentik, hogy Krusevo mellett ötven fegyveres bolgár, közte néhány olasz is, tizenhárom törököt, közte két gyermeket meggyilkolt. A banditák a kajmakám házáat is fenyegették. A lakosság rendkívül izgatott.

Tűz a Batthyány Lajos palotájában.

Budapest, jan. 4.

(Saját tudósítónktól.) Ma délután gróf Batthyány Lajos palotájában tűz ütött ki, mely a grófné szalonját teljesen elhamvasztotta. A szalonban több értékes festmény is elpusztult. A kár a 600,000 koronát meghaladja.

A kínai köztársasági elnök.

Peking, jan. 4.

(Saját tudósítónktól.) A kínai ideiglenes köztársasági elnök hétfőn bevonult Pekingbe és átvette az elnöki széket. Az ideiglenes elnök kijelentette, hogy rövid időn belül megteszi az előkészületeket a népképviselő megalakítása iránt.

Elgázolta a vonat

Budapest, január 4.

Az Erzsébet királyné-úti átjárónál a vonat elgázolt egy 18—20 évesnek látzó munkásembert, kinek személyazonosságát megállapítani nem lehetett, mert irás nem volt nála, testét pedig a vonat darabokra tépte.

NYILTTÉR.

NEUMANN TESTVÉREK

Üvegfestészeti és díszüvegezési műintézete.
Üvegcsiszoló és tükör áruháza.
NAGYVÁRAD, RÁKÓCZI-UT 55. SZÁM.

A főtisztelendő papság szíves figyelmébe ajánljuk műtermünket

templom ablakok díszüvegezések készítésére, művészies és egyszerűbb kivitelben ólom keretbe foglalva.

CZÉGÜNK TÖBSZÖRÖSEN KITUNTETVE.
Telefon 1164.

KÖZGAZDASÁG.

Gabona üzlet.

Borgida Béla és Társa jelentése

Budapesten

A gabonatözsdeén tegnap ismét lanyha volt az irányzat. Forgalom ugyan alig volt és ami kevés készáruüzlet előfordult, az nyomott árban lett megkötve.

Határidők sárlata:

Áprilisi buza (1912)	—	—	11.65
Májusi buza	—	—	11.50
Októberi buza	—	—	10.79
Áprilisi rozs	—	—	10.20
Októberi rozs	—	—	8.90
Áprilisi zab	—	—	9.65
Októberi zab	—	—	8.09
Májusi tengeri (1912)	—	—	8.40
Juliusi tengeri	—	—	8.43

Budapesti értéktőzsde.

Magyar Általános Hitelbank nagyváradi fiókjának távirati jelentése.

Magyar hitelrészvény	—	—	855.—
Oszták hitelrészvény	—	—	653.—
Jelzálogbank	—	—	497.—
Leszámitoló és pénzváltó	—	—	579.—
Salgótarjáni köszén	—	—	679.—
Rimamurányi vasmű	—	—	682.—
Közuti vasut	—	—	820.25
Városi vasut	—	—	424.—

REGÉNYCSARNOK.

HELÉN.

Írta: Schmidt Amália. — Fordította: N. M.
(Folytatás) 36

Istenem! én semmit sem tudok. Gondoljon utazásaimra, betegeskedésemre; három egész év óta ugyszólván nem is jétem a világban.

— Es körülbelül ennyi ideje ezen szerencsétlen történetnek is.

— An, mon Dieu! csak már elmondaná kegyed, mi az?

— De. — jegyzé meg most Synthern grófné keslekedve és a kiros kétség kifejezésével — oly keblemetlen mások ügyeivel foglalkozni és egész életemben sem irtóztam jobban semmitől, mint az oly dologkba való hivatalian beavatkozástól, melyek engem személyesen nem illetnek.

Ah, nézze csak, ott van Constance; sógornőmmel és a fiatal Almen uralral cseveg. En szeretném ugyan vőmnek azt a fiatal embert de Constance nek jobban tetszik a csinos Ostitz ur.

— De hogyan is van? — kérdé szórakozottan és sietve Rechteren grófné; — nem azt hallottam-e, hogy Bruchland báró... de bocsásson meg! Kegyed azt akarta mondani...?

— Bruchland! — válaszolt Synthern grófné mély felindulással, — Istenem! hiszen épen neki volt az az esete a kegyed társalgónőjével, mely szegény anyját sirba vitte.

— Anyját? Ah, nem, kegyed téves, kedves grófné.

Hiszzen épen anyja ajánlotta nekem a legmelegebben e leányt,

— Ez természetes; a leányt, ki igen szegény és semmi legcsekélyebb tekintélyes rokonsággal nem bír és kivel Miksa báró komoly viszonyba ereszkedett, el akarták távolítani a háztól; tudták, hogy kegyed épen Nizsába készül és ez volt a legjobb mód a világon, mely által a kicsitől megszabadulhattak.

— Akkor hát engem tulajdonképen megcsaltak, — mondá nagy haragosan az öreg hölgy.

Ah, mon Dieu! ha ezt sejtettem volna!

Synthern asszony nagy ijedien vette észre, hogy a grófné haragja Miksa szülői ellen kezd irányulni.

Ez kívül esett számításán; azért sietett más nyomba vezetni az öreg hölgy óhajtott haragját.

— Az igaz, hogy a fiatalok visszaéltek kegyed jóságával és bizalmával és az érző szív nekfáj, midőn így megcsalva látja saját magát.

Ha a kegyed helyzetébe gondolom magamat, kedves grófné! nagyon tudom, mit kell éreznie, ha arra gondol, hogyan vélekedhetik kegyed felől Bruchland báró és; mindazok, kik e dologban a kegyed ártatlanságáról nincsenek úgy meggyőződve, mint én.

(Folyt. köv.)

A szerkesztésért felelős:

Dr VUCSKICS GYULA

A Biharmegyei Gazdák Áru és Hitelintézete rt.

Nagyvárad, Nagypiac-tér, Andrányi-ház.

Befizetett alaptőke: 1.000.000 korona.

Elfogad takarékbetéteket, ha azok állandók 5%-os kamatoztatásra, továbbá folyószámlai betéteket is elfogad.

A betétkamatadóit az intézet fizeti.

Folyószámla hitelt nyújt legkedvezőbb feltételek mellett.

Leszámitol váltókat a legelőnyösebb kamattal mellett gazdálkodik, kereskedők és iparosok részére és foglalkozik mindenféle bankszerű beszedésekkel (incassó) olcsó díj mellett.

Előleget nyújt értékpapírokra, terményekre és árukra; kölcsönöket ad előnyös törlesztés mellett.

Jelzálog és törlesztéses kölcsönöket folyószámlákra és földbirtokokra.

Bumbera István

papi- és polgári szabó
NAGYVÁRAD, BÉMER-TÉR.

Ugy a helybeli mint a megyei főtisztelendő papság szállítója.

Helybeli és vidéki Telefon szám 869.

Hirdetések

felvétetnek a kiadóhivatalban.

A Biharmegyei Gazdák Áru- és Hitelintézete r-t. sertéshizláló telepén

kövér sertések

naponként reggel 6 órától, d. u. 6 óráig egyenként is a

napi árakon kaphatók.

Belépési felhívás.

A POLGÁRI TAKARÉK és SEGÉLY-SZÖVETKEZET.

Kossuth Lajos-utca 4. szám

1912 január 1-én megnyitja

17-ik évtársulatát.

Az igazgatóság ez uton felhívja Nagyvárad város és Biharvármegye t. közönségét az új évtársulatba való belépésre. A belépés tetszésszerű száma törzsbetét jegyzésével történik, melyek mindegyike után hetenkint 1 korona fizetendő a szövetkezet pénztárába. Vidéki tagok a befizetéseket postai csekk útján is eszközölhetik. Az új évtársulat 3 évig tart, melynek eltelté után a tagok az általuk ekként megtakarított tőkét az elért haszoneredményben való arányos részesedés mellett megkapják.

A szövetkezet célja, hogy tagjainak a heti befizetésekből tőkét gyűjtson és hogy tagjai hitelnek, keresetének és gazdálkodásának előmozdítása céljából nekik olcsó és kényelmes kölcsönöket nyújtson.

Kölcsönök adatainak:

- a) a heti befizetések kilenczted része erejéig minden további biztosíték nélkül;
- b) ingatlanokra;
- c) elegendő biztosítékot nyújtó kézi zálogra;
- d) megfelelő kezesség mellett vá tóra, kötelezőnyyre. A szövetkezetbe való belépés alkalmával törzsbetétenkint 50 fillér beirattási díj fizetendő és egy heti részlet befizetése után már mindenki megkapja törzsbetéti könyvecskéjét.

Az új évtársulatba belépők részére kölcsönök már most folyósíttatnak. *A kölcsönökről kiállított kötelezővények bélyeg- és illetékmentesek.*

A belépni szándékozók felkértenek, hogy a felvétel iránt üzlethelyiségünkben (Kossuth Lajos-utca 4. sz.) mielőbb jelentkezni sziveskedjenek. Nagyvárad, 1911. december hó.

Tisztelettel

A Polgári takarékos és segélyező-szövetkezet igazgatósága.

Nagyvárad város
VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Ertesítjük a t. közönséget, hogy a

Wolfram lámpák

ára olcsóbb lett, **Wolfram** és egyéb izzólámpák nagy raktára **legolcsóbb áron** a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelésre ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Elvállaljuk villamos világítási és erőátviteli berendezések felszerelését.

Csillárok

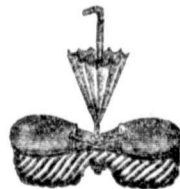
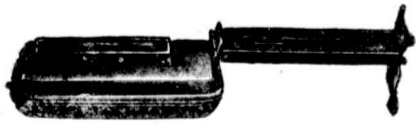
l á m p á k

állandóan nagy választékban kaphatók.

Villamos motorok

1/4 lóerőtől minden nagyságban.

Főszerelő telefonja 55. sz.

TARSOLY és RISZTÓ

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

különlegességek vaskereskedésében

Minden vasárnap kirakat kiállítás.

Uradalmak, gazdaságok, községek ha jó kútat akarnak, forduljanak:

Márkutz József

villanyerőre berendezett épület és diszmulakatos ipartelepéhez

NAGYVÁRAD, Perces-utca 9. szám.

Szép, tartós és jól főző

takaréktűzhelyek

és lakatos tömegáruk állandó raktáron.

Drótkerítéseket a legjutányosabb áron készít.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Dajkovits E.

íróirodájában
Sas palota

esküvői felvételek a legdiszesebb elrendezésben,
villany felvételei speciálitása
utólérhetetlen.

Mesés

szép női és férfi

és gyermek czipők kaphatók

MOSKOVITS FARKAS és T^{SA} rt.

Bémer-téri és Kossuth-utcai 5.

(Gyárépület) fiókjában. Telefon 687.

Bámulatba ejt mindenkit az „ILLATSZER KIRÁLY” árai!

Körözspart, Lévy-palota.

Figyeljen az árakra.

1 üveg Odol	74 kr.
1 > francia szájvíz	25 >
1 > száj szagtalanító	50 >
1 tubus dr Heyder fogcrém	50 >
1 > Thymol	20 >
1 > Stomatín	20 >
1 > tégely Odontin fogpaszta	55 >
1 drb Odontin betét	85 >
1 üveg Pixavon	96 >
1 üveg Bay Rum	85 >
1 > Vera Viollette brillantin	80 >
1 > francia brillantin	15, 22, 35 >
1 > folyékony brillantin	50 >
1 > valódi dió olaj	15 >
1 > kivonat	75 >
1 drb bajuszkötő	15, 20 35 >

1 üveg Kerpel kézfinomító	88 kr.
1 tégely Margit crém	40 >
1 > Diana crém	65 >
1 drb Dianna szappan	65 >
1 dob Leichner puder	88 >
1 > amerikai porcellán puder	1 frt 20 >
1 üveg amerikai petrol	50 >
1 > Emke hajszesz hajhullás ellen	1 frt — >
1 fekete champos	12 >
1 rud rozsa Glycerin szappan	20 >
8 drb francia ibolya szappan	50 >
1 > Kielhauser ibolya gycerin szappan	28 >
1 > Speick szappan	28 >
1 > Windsor szappan	88 >
1 tubus kaloderma	28 >
1 > Beloderma kézfinomító	20 >
1 üveg tégely tejcrém	20 >

1 csomag eredeti Gillette kés	1 frt 85 kr
1 Gillette utánzatu borotva készület	1 > 50 >
1 valódi serte hajkefe	70 >
1 dublé bajuszkéfe	20 >
1 valódi serte ruhakefe	45 >
1 körömkéfe	05 >
1 surolókefe óriási	20 >
1 surolókefe kisebb	10 >
12 drb Royal angol cipő crém	96 >
1 drb cipőcrém-kefe kenőkefével	70 >
1 > cipőfényesítő flanel	20 >
1 > Jurigatem Zománc	80 >
1 mtr vörös gumicső	60 >
Egynegyed Ko Bruuz watta	85 >

806

Gummi ágylepedő 6 féle minőség igen olcsón, mindennemű betegápolási cikk legolcsóbban, minden más itt fel nem sorolt pipere és háztartási cikkek legnagyobb választékban, igen olcsón! Saját zsebének ellensége, ha személyesen meg nem győződik az árakról.

Nincs vásárlási kényszer! Illatszerek kimérve a legmodernebb Odeurökben!